

کاربرگ طرح تحقیق مسابقه پژوهش گروهی رشد هشتم

کاربرگ طرح اجمالی به این کاربرگ الصاق گردد

عنوان: اخلاق و ایمان زن در تحکیم بنیان خانواده .

1. تبیین و بیان مسأله^۱

خانواده یکی از بزرگترین و در عین حال تاثیر گذارترین نهاد های اجتماعی است . اعضای خانواده هر یک به نحوی می توانند در سازندگی و استحکام بنیان خانواده نقش داشته باشند اما زن به دلیل اینکه بیشتر وقت خود را در خانه و در کنار خانواده سپری میکند مسلماً می تواند تاثیر گذارتر باشد و نقش بنیادی در استحکام خانواده یافروپا شای خانواده داشته باشد . حال زن چه چیز هایی را باید در خود تقویت کند تا بتواند تاثیر مثبت خانواده داشته باشد؟ زن اگر خود را از نظر اخلاقی و ایمانی تقویت کند میتواند در خانواده بهتر عمل کند چرا که زن، با اخلاق پسندیده و با ایمان قوی میتواند موجب بارور شدن استعداد های اعضای خانواده شکل گیری صحیح شخصیت آنان شود.

2. اهمیت و ضرورت تحقیق

یکی از خللی که متأسفانه در خانواده ها وجود دارد این است که زن به عنوان همسر یا به عنوان مادر نمیتواند ایفای نقش مناسبی را در رفتار، گفتار و کردار برای اعضای خانواده است و این امر باعث میشود که تاثیر گذاری او در شکل گیری شخصیت اعضای خانواده و سوق انهدار مسیر در ست داشته باشد . از آنجایی که زن محقق از پرداختن به مسائل این است که تاثیر گذاری زن را به او یاد آوری کند و او را در ایفای هر چه به تر نقش خود یاری رساند . یکی از فواید این تحقیق آن است که زن بتواند با بهبود اخلاق خویش و ارتقای سطح ایمان خود اعضای خانواده را به سمت موفقیت هدایت کند و در این مسیر آنان را از خطا مصون دارد.

3. اهداف مشخص تحقیق

از این تحقیق بر روی تبیین و ظایف زن از نظر اخلاقی و ایمانی در کانون خانواده است تا با بازسازی خود و ایفای نقش خود در بهرترین شکل ممکن به سازندگی و بالندگی خانواده داشته باشد.

1. بیان مسأله تحقیق و موضوع تحقیق متفاوت است. موضوع تحقیق، عام و کلی است؛ اما مسأله تحقیق خاص و فروعی از فروعات موضوع می باشد. مسأله تحقیق پرسشی است که در ذهن پژوهشگر راجع به یک پدیده، مشکل و معضل دینی، فلسفی، فقهی، فرهنگی، اجتماعی و ... ایجاد می شود و پژوهشگر به دنبال پاسخگویی به مسأله با طرح سوال و فرضیه و پاسخ حدسی به آن می باشد. در تبیین مسأله انتظار تتبع و واکاوی دیدگاه ها و تشخیص تفاوت ها و تشابهات بین آنها و مانند آن، هدف اصلی است. گرچه طلبه بعضاً مبادرت به ارایه نظر خویش نیز می نماید. به عنوان مثال: "بررسی حیات در قرآن و روایات" موضوع محور است اما بررسی «حیات طیبه در میزان» یا «مقایسه تطبیقی حیات طیبه از دیدگاه علامه طباطبائی و هانری کربن» مسأله محور است؛ چون به محدوده خاصی از موضوع پرداخته است. با توجه به تفاوت هایی که بین موضوع و مسأله وجود دارد، لازم است در پیشینه ابتدا به پیشینه موضوع و آنگاه به پیشینه مسأله تحقیق پرداخته شود.

4. سوالات تحقیق

سوال اصلی: زن چگونه میتواند از حیث اخلاقی و ایمانی موجب سازندگی بنیان خانواده شود؟
سوالات فرعی: آیا زن نقش بنیادی در سازندگی خانواده دارد؟
آیا زن میتواند زمینه پیشرفت مرد در عرصه های گوناگون را فراهم کند؟
آیا زن نقش بنیادی در بارورشون شخصیت فرزندان دارد؟.....

5. فرضیه های تحقیق

زن از آن جهت که بیشتر در کنار خانواده است نسبت به مرد که بیشتر وقت خود را برای رفع نیازهای خانواده می گذارد میتواند امور خانه را برعهده بگیرد و در نتیجه تاثیرگذارتر باشد. اگر زن از اخلاق نیک و ایمان خالص برخوردار باشد میتواند سبب پیشرفت و ترقی مرد خود شود، کانون خانواده را گرم نگه دارد، خانه را محیط گرم برای پیشرفت فرزندان قرار دهد.

6. پیشینه تحقیق

کتاب های فراوانی از جمله راز خوشبختی هم سران از استاد ابراهیم خرمی مشکانی و راهنمای خانواده امیرمملک محمودی و رجحان های موفق فاطمه سعیدی مبارکه و مقاله عواقل تحکیم خانواده در فرهنگ اسلامی از صالح حسن زاده به این موضوع پرداخته اند. اما فرق مقاله حاضر با مقاله ها و کتب دیگر در این است که آنها از بعد روان شناسی به این موضوع پرداخته اند اما این مقاله از بعد اخلاقی و معنوی باتکیه بر آیات و روایات پرداخته است.

7. روش تحقیق

روش تحقیق کتابخانه ای و براساس ادله قرآنی و روایی است.

8. اهداف و دستاوردهای مورد انتظار از تحقیق

- تبیین نقش بنیادی زن در خانواده
- تبیین نقش زن در همیاری مرد در عرصه های مختلف
- تبیین اخلاق نیک زن در رشد خانواده
- تبیین نقش زن در بارورشون و شکل گیری شخصیت اعضای خانواده.

9. منبع شناسی پژوهش¹ (کتاب، پایان نامه، رساله، مقاله، نرم افزار)

ردیف	عنوان	نام و نام خانوادگی مؤلف	مترجم	محل چاپ	ناشر	سال نشر
	آیین همسر داری	ابراهیم امینی			انتشارات اسلامی	1379
	چکیده اندیشه ها	سید یحیی برقی			انتشارات نشر کتاب	1356
	راز خوشبختی همسران	ابراهیم خرمی مشکانی			انتشارات مرسل	1385
	زوج های موفق	فاطمه سعیدی مبارکه			انتشارات اندیشه موفق	1395
	ریاض الحکایات	ملاحیب الله شریف کاشانی			انتشارات مطبوعا ت اصفهان	1328
	وسائل الشیعه	شیخ حر عاملی			انتشارات ال بیت	
	بحار الانوار	محمدباقر مجلسی			دار الکتاب اسلامیه	
	مستدرک الوسائل	حسین بن محمدتقی نوری			انتشارات آل بیت	
	مواعظ العدیدیه	علی مشکینی اردبیلی			دار الحديث	
	الکافی	ابوجعفر محمد بن یعقوب کلینی			اسلامیه	1365
	مساله حجاب	مرتضی مطهری			انتشارات صدرا	1374

1. در کتاب شناسی سعی شود منابع دست اول، مستقیم و تخصصی و مرتبط با موضوع پژوهش باشد. از ذکر منابع مرجع و عمومی خودداری شود و در صورت استفاده از منابع مرجع ذکر جلد لازم است- در معرفی منابع به شخصیت و اعتبار نویسنده و گرایش و اعتبار ناشر توجه شود.

✱ عناصر اساسی طرح‌نامه در پژوهش‌های پیمایشی

ردیف	شاخص	انتظارات
1	تبیین و بیان مسأله	تبیین، ابعاد و محدوده‌ی بیان جنبه‌های مجهول و مبهم
2	اهمیت و ضرورت تحقیق	اختلاف نظرها و خلاءهای تحقیقاتی موجود، میزان نیاز به موضوع، فواید احتمالی نظری مانند گسترش مرزهای دانش و انباشت پیشینه تجربی تحقیق و نیز فواید احتمالی عملی آن مانند کاربرد نتایج و یافته‌های تحقیق در حل مسایل و مشکلات اقتصادی و اجتماعی جامعه.
3	اهداف مشخص تحقیق	بیان اهداف آرمانی، کلی، اهداف ویژه و کاربردی و در صورت داشتن هدف کاربردی، نام بهره‌وران شامل سازمانها و نهادهایی که می‌توانند از نتایج و یافته‌های تحقیق بهره‌برداری نمایند.
4	سوالات تحقیق	بر مبنای اهداف کلی و ویژه، سوالات تحقیق تنظیم می‌شوند.
5	چارچوب و فرضیه-های تحقیق	بر مبنای مبانی و چارچوب نظری و نیز با توجه به سوالات اصلی و فرعی تحقیق، فرضیه‌ها تنظیم می‌شوند.
6	پیشینه تحقیق	پیشینه موضوع، معرفی اجمالی مختصر تحقیقات مهم پیشین و بیان وجه تشابه و تفاوت مسأله تحقیق حاضر با تحقیقات پیشین به منظور پرهیز از موازی کاری و معرفی زاویه جدید در موضوع یا مسأله
7	روش تحقیق	- شرح کامل روش تحقیق بر حسب هدف، ماهیت، نوع داده‌ها و نحوه اجراء - معرفی متغیرهای مورد بررسی (وابسته، مستقل، تعدیل کننده) - شرح کامل روش جمع‌آوری داده‌ها (میدانی، کتابخانه‌ای) - شرح کامل ابزارهای سنجش و اندازه‌گیری داده‌ها (مشاهده و آزمون، پرسشنامه، مصاحبه، فیش‌برداری و غیره) - جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه (در صورت وجود و امکان) - روش‌های آماری و تکنیک‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها - تعیین روش ارزیابی و تأمین اعتبار و پایایی تحقیق.
8	اهداف و دستاوردهای مورد انتظار	بیان اهداف آرمانی، کلی، اهداف ویژه و کاربردی و در صورت داشتن هدف کاربردی، نام بهره‌وران شامل مراکزی که می‌توانند از نتایج و یافته‌های تحقیق بهره‌برداری نمایند.
9	منابع	منابع شامل کتاب‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها و طرح‌های پژوهشی، مقالات نشریات علمی و کنفرانس‌ها و پرسش‌نامه‌های میدانی

ردیف	شاخص	انتظارات
1	تبیین و بیان مسأله	تشریح، معرفی و موضوع، بیان ابعاد، ویژگی ها و محدوده، توضیح جنبه‌های مجهول و مبهم،
2	اهمیت و ضرورت تحقیق	این مساله چرا باید انجام شود، چه مشکلی را حل می نماید اختلاف نظرها و خلاءهای تحقیقاتی موجود، میزان نیاز به موضوع، فواید احتمالی نظری مانند گسترش مرزهای دانش و انباشت پیشینه تجربی تحقیق و نیز فواید احتمالی عملی آن مانند کاربرد نتایج و یافته‌های تحقیق در حل مسایل مختلف
3	اهداف مشخص تحقیق	بیان اهداف آرمانی، کلی، اهداف ویژه و کاربردی و در صورت داشتن هدف کاربردی، نام بهره‌وران شامل سازمانها و نهادهایی که می توانند از نتایج و یافته های تحقیق بهره برداری نمایند.
4	سؤالات تحقیق	سوال اصلی منشا شکل گیری پژوهش و ناظر به هدف اصلی است و عنوان اثر نیز هست. سوال فرعی برگرفته از ابعاد سوال اصلی ناظر به اهداف فرعی است که عنوان فصل ها و زیر فصل های اثر است.
5	فرضیه‌های تحقیق	پاسخ به سوالات اصلی و فرعی تحقیق است
6	پیشینه تحقیق	بیان مختصر پیشینه تحقیقات انجام شده پیرامون موضوع تحقیق و نتایج آنها و جمع- بندی پیشینه با هدف جلوگیری از انجام پژوهش‌های موازی (شامل پیشینه موضوع، معرفی اجمالی تحقیقات مهم) پیشین و بیان وجه تشابه و تفاوت مسأله تحقیق حاضر با تحقیقات پیشین (به منظور پرهیز از موازی کاری و معرفی زاویه جدید در موضوع یا مسأله)
7	روش تحقیق	بیان نوع و شیوه تحقیق
8	اهداف و دستاوردهای مورد انتظار	بیان اهداف آرمانی، کلی، اهداف ویژه و کاربردی و در صورت داشتن هدف کاربردی، نام بهره‌وران شامل مراکزی که می توانند از نتایج و یافته های تحقیق بهره برداری نمایند.
9	منابع	منابع شامل کتاب‌ها، مقالات، پایان نامه‌ها و طرح های پژوهشی مرتبط با موضوع پژوهش

حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) می تواند الگوی کاملی از همه لحاظ به ویژه عفت و حجاب باشد. ایشان، آنچنان حجب و عفاف، این فضیلت مورد خواست و رضایت خداوند، را سرلوحه ی رفتار خویش قرار داده بود که از همه ی نامحرمات حتی مردان نابینا نیز خود را می پوشاند.

مردی نابینا پس از اجازه گرفتن وارد منزل حضرت علی (علیه السلام) شد. پیامبر دیدند که حضرت زهرا (سلام الله علیها) برخاستند و فاصله گرفتند و خود را پوشاندند. پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمودند: دخترم این مرد نابیناست. حضرت فاطمه در پاسخ فرمودند: اگر او مرا نمی بیند من او را می بینم و انگهی اگر چه او مرا نمی بیند ولی بوی مرا استشمام می کند.^۱

• آثار حجاب

1. آرامش روانی

شهید مطهری (رحمت الله علیه) می فرماید: نبودن حریم میان زن و مرد و آزادی معاشرت های بی بند و بار، هیجان ها و التهاب های جنسی را فزونی می بخشد و تقاضای جنسی را به صورت یک عطش روحی و یک خواسته اشباع نشدنی در می آورد. غریزه جنسی، غریزه ای نیرومند، عمیق و دریا صفت است، هرچه بیشتر اطاعت شود سرکش تر می گردد، همچون آتش که هر چه بیشتر به آن خوراک بدهند شعله ور تر می شود.^۲

زن با رعایت حجاب و عفت خود می تواند تیرهای هوس آلود را از خود دور کند و آرامش روحی و روانی را برای خود به ارمغان آورد و از طریق این آرامش، کانون خانواده را گرم کند.

2. استحکام پیوند خانوادگی

هرچیزی که موجب تحکیم بنیان خانواده و سبب صمیمیت رابطه زوجین گردد، برای کانون خانواده مفید است. اختصاص یافتن استثنائات و التذاذهای جنسی به محیط خانوادگی در کادر ازدواج مشروع، پیوند زناشویی را محکم می سازد و موجب اتصال بیشتر زوجین به یکدیگر می گردد.^۳

3. استواری اجتماع

کشاندن تمتهات جنسی از محیط خانه به اجتماع، نیروی کار و فعالیت اجتماع را ضعیف می کند. حجاب و پوشش اسلامی هیچ گونه محدودیتی برای فعالیت های فرهنگی، اجتماعی، هنری، سیاسی و اقتصادی زن ندارد.^۱ بلکه می تواند با آرامش خاطر در اجتماع فعالیت کند.

۱. بحار الانوار، علامه مجلسی، ج 3، ص 91

۲. فلسفه حجاب، مرتضی مطهری، ص 84

۳. فلسفه حجاب، مرتضی مطهری، ص 89

4. ارزش و احترام زن

اسلام زن را تشویق کرده که حجاب داشته باشد و زن هر اندازه متین تر، باوقار تر و عقیف تر حرکت کند و خود را در معرض نمایش برای مردان نامحرم نگذارد، بر احترامش افزوده می شود.^۲

در تفسیر آیات سوره احزاب خواهیم دید که قرآن کریم پس از آنکه می فرماید: «ذَلِكَ آدْنَىٰ اِنْ يَعْزِضْنَ فَلَا يُعْضِضْنَ»^۳ یعنی این کار برای این که به عفاف شناخته شوند و معلوم شود خود را در اختیار مردان قرار نمی دهند بهتر است و در نتیجه این کار مانع مزاحمت افراد سبک سر می گردد.

• شکوفایی استعداد های کودکان به دست زن با ایمان و با اخلاق

خواسته ی اساسی و اصلی والدین این است که فرزندان باهوش، مستعد و با ذکاوت داشته باشند. از این رو برای شکوفا شدن استعدادها و رشد شخصیت فرزندان می بایست شرایط و محیطی را فراهم آورند تا این هدف میسر گردد.^۴

نکته قابل ذکر این است که نقش والدین در رسیدن به این امر بسیار حائز اهمیت است. و از آن جهت که زن بیشترین وقت خود را در خانه سپری می کند می تواند تأثیر بیشتری بر شکوفایی استعداد های فرزندان خود و رشد شخصیت آنها داشته باشد و اگر در این مسیر غفلت و کوتاهی کنند نه تنها راه رشد و کمال را به روی فرزندان می بندد بلکه موجبات انحراف آنها از مسیر درست و گرفتار شدن در گرداب بزهکاران را به دنبال خواهد داشت.^۵

برای رسیدن به این هدف رعایت نکات زیر در خانه و خانواده مقتضی است:

1. آسایش و امنیت در محیط خانواده

هر خانه و خانواده ای که دارای محیطی آرام و ملو از عشق و محبت است مسلماً خرو جی مفید و مؤثری خواهد داشت. چنانچه والدین تلاش کنند که با یکدیگر با عشق و صمیمیت رفتار کنند و فضایی به دور از تنش و اختلاف و سرشار از آرامش را به فرزندان هدیه دهند، مطمئناً نتیجه مطلوب را لمس خواهند کرد.^۶

2. تعامل زوجین و جلوگیری از اختلافات خانوادگی

۱. همان، ص 90

۲. راهنمای خانواده، امیر ملک محمودی، ص 90

۳. سوره احزاب، آیه ی 59

۴. زوج های موفق، فاطمه سعیدی مبارکه، ص 57

۵. همان، ص 57

۶. زوج های موفق، فاطمه سعیدی مبارکه، ص 58

خداوند در قرآن کریم می فرماید :

«وَمِنْ آيَاتِهِ عَنِ خَلْقِ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لَعَلَّكُمْ تَكُونُونَ رَاغِبِينَ»^۱ و از نشانه های او آن است که از خودتان همسرانی را آفرید تا به واسطه آنان آرام گیرید.» ، بنابراین هدف از خلقت زن و شوهر این است که در کنار یکدیگر به آرامش و کمال برسند و در صورت بروز هر نوع اختلافی ، با همدلی و به صورت منطقی مشکلات را حل و فصل کنند و اجازه ندهند این اختلافات در حضور فرزندان واقع شود.

در قرآن آمده : «هُنَّ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ لِبَاسٍ لِهِنَّ ...»^۲ آن‌ها برای شما (هم‌چون) لباس‌ها و شما برای آن‌ها (هم‌چون) لباس ... « هم‌سران می‌بایست همانند لباس عیب‌های یکدیگر را بپوشانند و در سرما و گرمای زندگی همواره همراه و هم‌یار همدیگر باشند و هم‌چون جامه‌ای که جزئی از کل بدن است ، در صورت بروز اختلافاتی جزئی از یکدیگر باشند و مشکلات را برطرف کنند و نگذارند به مشاجره و کشمکش بیانجامد.^۳ این تعامل و پرهیز از اختلافات موجب آرامش در خانه می‌شود و فرزندان را برای بارور شدن و شکوفایی استعدادها آماده می‌کند و این بارور شدن و تأمین آرامش به دست زن صورت می‌گیرد.^۴

۱ . سوره روم ، آیه ۲۱

۲ . سوره بقره ، آیه ۱۸۷

۳ . زوج‌های موفق ، فاطمه سعیدی مبارکه ، ص ۵۸

۴ . همان ، ص ۵۹

نتیجه گیری

بعد از تحقیق انجام شده آنچه در باب ایمان و اخلاق زن در استحکام بنیان خانواده حاصل شد، عبارت است از:

- زن می تواند با درایت و برنامه ریزی به عنوان یک مدیر مدبر آرا مش، نظم، امنیت، ثبات و استحکام را برای خانواده به ارمغان بیاورد. وی می تواند کمک حالی برای شوهر باشد در زمینه امور معنوی و اخروی یاری رسان وی باشد و شوهر را به سمت فرمانبرداری از خدا و سایر معنویت ها سوق دهد و همچنین می تواند در امور مادی هم کمک حال او باشد.
- زن می تواند پشتوانه قوی و شریکی دلسوز در عرصه های مختلف اجتماعی، روانی، جسمی، اخلاقی، معنوی و عاطفی خصوصاً اقتصادی برای شوهر باشد.
- زن با اخلاق نیک و محبت به شوهر می تواند کانون خانواده را گرم نگه دارد و در فراز و نشیب های زندگی هم چون غم خواری در کنار شوهر باشد و در مقابل، بدخلقی و ترش رویی او می تواند بسیار مشکل ساز باشد و منجر به اختلافات خانوادگی و در نتیجه فروپاشی بنیان خانواده شود و در اینجا می توان به حضرت زهرا (سلام الله علیها) که به ترین الگو در همه ی عرصه ها به خصوص اخلاق مداری ایشان در زندگی مشترک اشاره کرد.
- وظایف زن در خانه از حیث ایمانی و اخلاقی می توان به چند مورد اشاره کرد: شوهر داری، اظهار عشق و علاقه و حفظ حجاب و پاکدامنی.
- حجاب از آن جهت که از حیث ایمانی می تواند به نوبه خود موجب استحکام خانواده شود، فواید دیگری هم برای زن دارد. از جمله: رسیدن به آرا مش روحی، استحکام پیوند خانوادگی، استواری در اجتماع و ارزش و احترام.
- زن با اخلاق و ایمان می تواند خانواده را هم بستری برای شکوفایی و بارور شدن شوهر کند و هم فرزندان، البته با فراهم کردن آسایش و امنیت در خانواده و جلوگیری از بروز اختلافات خانوادگی.

*قرآن

1. امینی ، ابراهیم ، 1379 ، آئین همسر داری ، انتشارات اسلامی
2. برقی ، سیدیحیی ، 1356 ، چکیده اندیشه ها ، انتشارات نشر کتاب
3. خرمی مشگانی ، ابراهیم ، 1385 ، راز خوشبختی همسران ، انتشارات مرسل
4. سعیدی مبارکه ، فاطمه ، 1395 ، زوج های موفق ، انتشارات مطبوعات اصفهان
5. شریف کاشانی ، ملا حبیب الله ، 1328 ، ریاض الحکایات ، انتشارات مطبوعات اصفهان
6. عاملی ، شیخ حر ، وسائل الشیعه ، انتشارات آل بیت
7. مجلسی ، محمدباقر ، بحار الانوار ، دارالکتاب اسلامی
8. محمدی ری شهری ، محمد ، 1381 ، میزان الحکمه ، ترجمه حمیدرضا شیخی ، دارالحديث
9. کلینی ، ابو جعفر محمد بن یعقوب ، 1365 ، الکافی ، اسلامی
10. مشکینی اردبیلی ، علی ، مواظ العددیه ، دارالحديث
11. مطهری ، مرتضی ، 1374 ، مسأله حجاب ، انتشارات صدرا
12. ملک محمودی ، امیر ، 1388 ، راهنمای خانواده ، منشور وحی
13. سعدی ، حسین بن محمدتقی ، مستدرک الوسائل ، انتشارات آل بیت